

Methotrexaat

bij de ziekte van Crohn

N-IBD Informatiefolder

uitgave oktober 2025

Deze folder is tot stand gekomen dankzij de samenwerking van IBD-verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en MDL-artsen binnen respectievelijk het N-IBD en de ICC, in samenwerking met Crohn & Colitis NL als vertegenwoordiger van IBD-patiënten. De folder is ontwikkeld conform de N-IBD-richtlijnen, met als doel uniformiteit in de voorlichting aan IBD-patiënten binnen Nederlandse zorginstellingen te bevorderen.

Onder bepaalde omstandigheden kan, op basis van goed hulpverlenerschap, van de inhoud worden afgeweken. De inhoud van de folder kan in de loop van de tijd wijzigen. Het N-IBD en de ICC wijzen erop dat aan deze uitgave geen rechten of plichten kunnen worden ontleend.

Het staat u vrij om uw bedrijfslogo naast het N-IBD-logo te plaatsen.

Behandeling met methotrexaat

Je behandelaar heeft met je gesproken over een behandeling met methotrexaat. In deze folder lees je:

- hoe dit medicijn werkt,
- hoe je het gebruikt,
- en wat je moet doen bij bijwerkingen.

Let op: deze folder vervangt de bijsluiter niet. Heb je na het lezen nog vragen? Stel ze gerust aan je behandelaar.

Over de ziekte van Crohn

De oorzaak van de ziekte van Crohn is niet bekend. Medicijnen kunnen deze ziekte niet genezen, maar ze kunnen de ontstekingen wel remmen. Daardoor nemen de klachten af en is er minder kans op complicaties. Als je stopt met de medicijnen, kunnen de klachten terugkomen.

Hoe werken methotrexaat?

Methotrexaat wordt meestal voorgeschreven als andere medicijnen niet goed werken, of als het moeilijk is om lang te stoppen met prednison of budesonide. Methotrexaat is een medicijn dat het afweersysteem van het lichaam afremt. Dit zorgt ervoor dat de 'overactieve afweerreactie' stopt en de ontstekingen in de darm verminderen.

Methotrexaat wordt ook gebruikt bij de behandeling van kanker, omdat het de groei van snelgroeiende cellen, zoals kankercellen, stopt. Bij de behandeling van de ziekte van Crohn richt het medicijn zich vooral op de witte bloedcellen, wat de ontstekingen in de darm vermindert. Bij kanker is de dosis vaak veel hoger en kunnen er meer bijwerkingen optreden.

Voorzorgsmaatregelen

Methotrexaat remt je afweersysteem. Daardoor kunnen sommige infecties weer actief worden, zoals tuberculose (TBC) en hepatitis (een virusinfectie van de lever).

Je kunt deze infecties hebben zonder dat je klachten merkt. Voor de start van de behandeling word je daarom getest op TBC (met een longfoto en soms een huid- of bloedtest) en op hepatitis (via bloedonderzoek).

Gebruik

Methotrexaat is er als tablet en als injectie die je onder de huid krijgt. Voor de behandeling van de ziekte van Crohn wordt meestal gekozen voor de injectie, omdat de werking van het tablet minder voorspelbaar is.

Methotrexaat wordt één keer per week op dezelfde dag via een injectie gegeven. Het is beter om de

injectie na het avondeten te zetten, omdat dit de kans op bijwerkingen verkleint.

Mogelijke bijwerkingen

Het gebruik van methotrexaat kan bijwerkingen veroorzaken. Sommige bijwerkingen zijn tijdelijk en verdwijnen snel als je stopt met het medicijn. Een zeldzame bijwerking is een longontsteking.

Methotrexaat kan ook de kans op infecties verhogen, omdat het de aanmaak van bloed kan beïnvloeden. Daarom wordt je bloed regelmatig gecontroleerd.

Na de injectie van methotrexaat kun je last krijgen van:

- ontsteking en beschadiging van het mondslijmvlies,
- problemen met de lever (je merkt hier meestal niets van, maar je bloed wordt gecontroleerd),
- misselijkheid, braken, minder eetlust en diarree.

Let op de volgende verschijnselen:

- hoge koorts,
- aanhoudende hoest,
- groen slijm ophoesten,
- kortademigheid,
- huidproblemen,
- blauwe plekken.

Neem contact op met je behandelaar als je één van deze klachten hebt of als je twijfelt of je bijwerkingen hebt.

Foliumzuur

Om bijwerkingen zoals misselijkheid, braken, verminderde eetlust, diarree en ontsteking van het mondslijmvlies te verminderen, schrijft je behandelaar foliumzuur voor. Dit is een vitamine (B11). Neem dit één keer per week, de dag na de injectie, in een dosering van 5 mg of 10 mg, zoals je behandelaar heeft voorgeschreven.

Gebruik van andere middelen

Alcohol in combinatie met methotrexaat verhoogt de kans op problemen met de lever. Het is beter om geen alcohol te drinken.

Zeg altijd tegen je behandelaar dat je methotrexaat gebruikt als je antibiotica krijgt voorgeschreven. Sommige antibiotica mogen niet samen met methotrexaat worden gebruikt.

Zwangerschap en borstvoeding

Vrouwen

Overleg met je behandelaar wanneer je een zwangerschapswens hebt of zwanger bent en

methotrexaat gebruikt. Methotrexaat mag namelijk niet gebruikt worden tijdens het zwanger worden en tijdens de zwangerschap. Ook borstvoeding wordt ontraden tijdens het gebruik van methotrexaat.

Mannen

Methotrexaat mag niet gebruikt worden tijdens de bevruchting, het kan schadelijk zijn voor het kind. Overleg met je behandelaar wanneer je methotrexaat gebruikt en een actieve kinderwens hebt.

Autorijden

Methotrexaat maakt je niet suf of slaperig. Je mag autorijden tijdens de behandeling.

Vaccinaties

Vaccins kunnen minder goed werken tijdens het gebruik van methotrexaat. Vaccins met levende virussen of bacteriën worden afgeraden, zoals:

- gele koorts,
- tuberculose (BCG),
- bof, mazelen, rode hond (BMR),
- rotavirus,
- waterpokken.

Moet je toch zo'n vaccin krijgen? Overleg altijd eerst met je behandelaar. Meer informatie vind je op deze website: <https://www.crohn-colitis.nl/over-crohn-colitis/behandeling-van-crohn-en-colitis/advies-over-vaccinaties-en-ibd/>

Tot slot

Heb je na het lezen van deze folder nog vragen? Neem dan contact op met je behandelaar.

Crohn&Colitis NL

Wil je ervaringen delen of meer weten over leven met IBD? Neem contact op met Crohn&Colitis NL, de patiëntenvereniging voor mensen met de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa:

Website: www.crohn-colitis.nl

Facebookgroep: www.facebook.com/groups/ccuynbesloten